

menjëherë pas mbërritjes

Mirësevini! Në këtë seksion do të gjeni një pasqyrë të hapave më të rëndësishëm që duhet të bëni menjëherë pas mbërritjes tuaj.

1. Regjistrimi

► A jeni **regjistruar në komunën** tuaj?

Brenda 14 ditëve pas mbërritjes, duhet të regjistroheni personalisht në komunën ku banoni. Merrni me vete dokumentin e identitetit dhe kontratën e qirasë.

- [Komunat / Kontaktet për kontrollin e banorëve](#)
-

2. Leje qëndrimi

► A e keni marrë lejen tuaj të qëndrimit?

Në varësi të vendit të origjinës dhe arsyes së qëndrimit, kërkohet një leje specifike. Departamenti i Migracionit është përgjegjës për lëshimin e lejeve. Ju jeni përgjegjës për zgjatjen e lejes së qëndrimit dhe duhet t'i dorëzoni të gjitha dokumentet në kohë.

- [Kërkesat dhe fletëinformuese](#)
 - [Kontakti me Departamentin e Migracionit](#)
-

3. Takimi fillestar informues

► Zyra e informimit për integrim ofron takime fillestare informuese me përkthim, në mënyrë që të keni një fillim të mbarë. INFI është e gatshme t'ju ndihmojë edhe për pyetje të tjera.

- [Kontakti me Zyrën e Informimit për Integrim INFI](#)
-

4. Sistemi politik

► Federalizmi: Në Zvicër, përgjegjësitë ndahen mes Konfederatës, kantoneve dhe komunave. Kjo quhet federalizëm. Shumë gjëra – si arsimi, taksat apo ndihma sociale – funksionojnë ndryshe në çdo kanton. Edhe zakonet dhe traditat janë të ndryshme sipas rajoneve.

- Harta e Zvicrës
- Gjuhët në Zvicër

► E drejta demokratike: Në Zvicër, vetëm shtetasit zviceranë mbi moshën 18 vjeç kanë të drejtë të votojnë dhe të zgjedhin. Përjashtime ka në komunat Trogen, Speicher, Wald dhe Rehetobel (e drejta e votës komunale), nëse dikush ka jetuar të paktën 10 vjet në Zvicër dhe 5 vjet në kanton.

► E drejta për peticione: Të gjithë të rriturit – përfshirë të huajt – kanë të drejtë të paraqesin peticione në autoritetet komunale, kantonale dhe federale. Peticionet mund të përmbajnë propozime, ankesa ose kërkesa.

- Broshura "Mirë se vini në Zvicër" në shumë gjuhë
-

5. Gjuha

► **Gjuha gjermane** është thelbësore për punë, arsim dhe jetën e përditshme. Mësoni sa më shpejt të flisni gjermanisht për jetën e përditshme. Ka kurse gjuhe me çmim të reduktuar.

- Fletushka me ofertat aktuale të kurseve në Appenzell Ausserrhoden
 - ar.ch / Kurse gjermanishte të lira në Appenzell Ausserrhoden
 - sprachtandem.ch / Bisedë me persona të tjerë në gjermanisht
 - Krijoni kontakte shoqërore për të përmirësuar gjuhën
-

6. Familja dhe fëmijët

► Shkolla: A i keni regjistruar fëmijët tuaj në shkollë? Në Zvicër arsimi është i detyrueshëm. Regjistrimi bëhet direkt në shkollën e vendbanimit.

- Lista e kontakteve të drejtuesve të shkollave

► Të **rinjtë nga mosha 16 vjeç** marrin mbështetje përmes programeve të veçanta për t'u integruar në sistemin arsimor dhe të punës në Zvicër. Zyra e Informimit për Integrim INFI ofron këshillim për të rinjtë nga 16 deri në 25 vjeç. Caktoni një takim për këshillim.

► Kujdesi për fëmijë: Prindërit mund të marrin ndihmë financiare për kujdesin ndaj fëmijëve, nëse plotësojnë disa kushte.

► Grupi i lojës: Grupet e lojës u mundësojnë fëmijëve nga mosha 2.5 vjeç të mësojnë gjermanisht në mënyrë lozonjare dhe të zhvillojnë aftësi sociale dhe motorike – një përgatitje e mirë për fillimin e shkollës.

- Këshillim për nëna dhe baballarë
 - Kontakti me Zyrën e Informimit për Integrim INFI
-

7. Puna

► A keni një vend pune të sigurt apo jeni në **kërkim pune**? Në varësi të kombësisë suaj, ju nevojitet një leje pune.

- [ar.ch / Kërkesa dhe fletëinformuese për leje pune](#)
- [arbeit.swiss / Job-Room](#)
- [Lista "Portale të rëndësishme online për punë dhe lidhje të tjera"](#)
- [Lista e zyrave të ndërmjetësimit të punës](#)
- [Këshillim për arsim, karrierë dhe studime \(arsimi bazë si themeli kryesor\)](#)

► A i njihni të drejtat tuaja si punonjës? Orari i punës, paga, pushimet dhe shkarkimi nga puna janë të rregulluara me ligj.

- [Infostelle Arbeit / Këshillim juridik për të drejtat e punës \(4 orë falas\)](#)
- [lohnrechner.ch / kalkulator page](#)

► A e dini çfarë duhet të bëni nëse bëheni i papunë? Regjistrohuni sa më shpejt në Qendrën Rajonale të Punësimit (RAV).

- [RAV / Hapat për regjistrim në RAV](#)
- [Zyra e aplikimeve Herisau](#)

8. Sigurimet sociale

► Sistemi i **sigurimeve sociale** në Zvicër është kompleks. Informohuni me kohë për të shmangur probleme më vonë. Kontributet zbriten direkt nga paga dhe përfshijnë këto sigurime:

- AHV/IV/EO: Sigurimi për pleqëri, invaliditet dhe kompensim të të ardhurave (i detyrueshëm)
- ALV: Sigurimi i papunësisë (për të punësuarit)
- BVG: Pensioni profesional (nga një nivel i caktuar page)
- Sigurimi nga aksidentet (UVG):
 - Nëse punoni të paktën 8 orë në javë, ju siguron punëdhënësi.
 - Nëse nuk punoni, sigurimin ndaj aksidenteve duhet ta merrni përmes sigurimit shëndetësor.

- *Grafiku i sigurimeve sociale*
- *Sigurimet sociale në Zvicër në gjuhë të ndryshme*
- *sovar.ch / Kontakti për sigurimet sociale*

9. Llogari bankare

► A keni hapur një **llogari bankare** zvicerane? Për pagë, qira dhe sigurime, ju nevojitet një llogari.

Shumë banka hapin një llogari vetëm pas marrjes së lejes së qëndrimit. Disa banka pranojnë një vërtetim banimi nga komuna (me pagesë). Pyesni se cilat dokumente janë të nevojshme në secilin rast.

Më shumë informacione (link, adresa, broshura, fletushka)

www.hallo-ar.ch/sq/test/menjehere-pas-mberritjes